

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Матеріали V Всеукраїнської наукової електронної
конференції з міжнародною участю
(м. Київ, 29 жовтня 2021р., Україна)*

Київ 2022

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
І СПОРТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ**

**Актуальні проблеми
психолого-педагогічного супроводу та
розвитку суб'єктів спортивної діяльності**

**МАТЕРІАЛИ V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
(м. Київ, 28 жовтня 2022р., Україна)**

КИЇВ – 2022

УДК 796.01+378:159.9

ББК 74.00я88

**Друкується згідно з рішенням Вченої ради Національного університету
фізичного виховання і спорту України
наказ №204 - заг. від 26.08.2022р.**

Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали V Всеукраїнської наукової електронної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 28 жовтня 2022 р.) / Відповід. ред.: Т. М. Булгакова. – Київ, 2022. – 129с.

Збірник містить тези учасників V Всеукраїнської наукової електронної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» (28 жовтня 2022 р.). Матеріали розкривають результати досліджень студентів-початківців та науковців у сфері психології, педагогіки, фізичного виховання і спорту. В тезах висвітлюються такі напрями: актуальні напрями психологічного забезпечення та супроводу в фізичному вихованні і спорті, педагогічні аспекти підготовки та розвитку суб'єктів спортивної діяльності, рухова активність та психолого-педагогічні аспекти формування здорового способу життя.

Матеріали збірника призначено для студентів (бакалаврів та магістрів), молодих вчених, науковців і практиків, які цікавляться проблематикою психолого-педагогічного супроводу суб'єктів спортивної діяльності.

Редакційна колегія:

Петровська Т. В., к. пед. наук, професор, завідувач кафедри психології і педагогіки
Воронова В. І., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки
Гринь О. Р., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки
Фольварочний І. В., доктор пед. наук, доцент кафедри психології і педагогіки
Жукова Г.В., к.пед.наук, старший викладач кафедри психології і педагогіки
Булгакова Т. М., к.пед.наук, старший викладач кафедри психології і педагогіки

Матеріали конференції пройшли перевірку з використанням сервісу пошуку плагіату Unischeck.

Матеріали надруковані в авторській редакції. За зміст матеріалів і достовірність наведених даних несуть відповідальність автори публікації та їх наукові керівники.

Моргосліп Дмитро	ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ОСОБИСТІСНИХ РЕСУРСІВ ТАНЦЮВАЛЬНИХ ПАР ЗІ ЗМАГАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ.....	32
Мосьян Марина	ПСИХІЧНА НАДІЙНІСТЬ ЯК ФАКТОР СПОРТИВНОГО ДОСЯГНЕННЯ.....	34
Онкієнко Марія	ФОРМУВАННЯ ВПЕВНЕНОСТІ ЯК ФАКТОРУ, ЩО ВИЗНАЧАЄ ГОТОВНІСТЬ СПОРТСМЕНІВ ДО ЗМАГАНЬ.....	35
Перепелиця Анна	ОСОБИСТІСНА ГОТОВНІСТЬ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ДО КОНСУЛЬТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	37
Петровська Тетяна, Федорчук Світлана, Арнаутова Лілія, Ганага Ольга	СТРЕСОВІ СИТУАЦІЇ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СПРИЙНЯТТІ КВАЛІФІКОВАНИХ ГАНДБОЛІСТОК.....	38
Петровська Тетяна	ДОСЛІДЖЕННЯ САМООЦІНКИ ЯК ПСИХОЛОГІЧНОГО РЕСУРСУ ЕЛІТНИХ СПОРТСМЕНІВ.....	40
Пимоненко Марія	УПРАВЛІННЯ СИТУАТИВНОЮ ТРИВОЖНІСТЮ СПОРТСМЕНІВ 11-14 РОКІВ, ЯКІ СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ У СТРИБКАХ НА БАТУТІ У ПРОЦЕСІ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	42
Прокопенко Анастасія, Копил Олександр, Назаренко Людмила	ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ТЕНІСІСТІВ 14-16 РОКІВ.....	44
Рибалка Валентин	ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД СТАНОВЛЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ШКОЛИ: ВИЗНАЧЕННЯ, ПРИНЦИПИ, ВИДИ	46
Смоляр Ірина, Шостак Ольга	ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК АГРЕСІЇ ТА МОТИВАЦІЇ ДО УСПІХУ У СПОРТСМЕНІВ- ДІЗЮДОЇСТІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ.....	48
Петруньок Дарина	ВПЕВНЕНІСТЬ СПОРТСМЕНІВ-СКЕЙТБОРДИСТІВ ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОЇ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	50
Федорчук Світлана, Петровська Тетяна, Когут Ірина, Арнаутова Лілія	МОТИВАЦІЯ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ ТА УНИКНЕННЯ НЕВДАЧ У КВАЛІФІКОВАНИХ ГАНДБОЛІСТОК.....	51
Фольварочний Ігор, Лу Шань	ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВІДУ КИТАЙСЬКИХ ПЛАВЦІВ.....	53
Фотієва Вікторія, Ковальчук Вікторія	САМООЦІНКА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА БЛАГОПОЛУЧЧЯ (НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ НУФВСУ).....	54
Штифурак Володимир, Сікорська Лілія	МОЖЛИВОСТІ ІДЕОМОТОРНОГО ТРЕНУВАННЯ У ПРОЦЕСІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	56
Шутова Світлана, Константиновська Наталія, Ткаченко Марина, Сюй Лі	ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У БАСКЕТБОЛІ 3Х3.....	58

5. Сікорська ЛВ. Фізичне виховання, як засіб збереження та зміцнення здоров'я студентів та їх спортивного вдосконалення. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Твори». 2020;9(28):68-78.
6. Сікорська ЛВ, Драчук АІ. Теоретичний аналіз психофізіологічних якостей студентів ЗВО. Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування: науково-методичний журнал. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського. 2017;3:57-60.
7. Liliia Sikorska. Sport games of the modern system of classification of sport. Modern Science – Modern veda. Praha; Cerka republika, Nemoros. 2021;6:118-27.
8. Штифурак ВС. Мотивація спортивної діяльності: навч.-метод. посібник. Вінниця; 2006. 67 с.
9. Штифурак ВС. Психологічна підготовка в процесі спортивної діяльності. Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД»; 2008. 170 с.
10. Штифурак ВС. Психологічні основи організації рухових дій: навч. посібник. Вінниця: Тезис; 2006. 122 с.
11. Штифурак ВС, Сікорська ЛВ. Теоретико-прикладні аспекти психологічної підготовки спортсмена. Вінниця: Твори; 2022. 232 с.

Науковий керівник:
канд.наук з фіз.вих.і спорту,
професор Драчук А.І.

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У БАСКЕТБОЛІ 3Х3

Шутова Світлана, Константиновська Наталія, Ткаченко Марина, Сью Лі
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

Актуальність дослідження. Висока популярність сучасного баскетболу, як одного з масових та видовищних видів спорту проявилася, у тому числі, у розширенні можливостей бажаючих займатися та грати у цю гру на високому рівні спортивної майстерності [2, 4, 6]. Відомо, що потреба баскетболістів грати за певними правилами призвела до перетворення вуличного баскетболу на олімпійський вид спорту, який стартував у програмі Ігор Олімпіади 2021 року у Токіо як баскетбол 3х3.

Таким чином, слід констатувати необхідність формування нового сектору у вітчизняному спорті, який потребує науково-методичного супроводження. При чому, одним з найважливіших елементів загальної системи підготовки спортсменів в ігрових видах спорту фахівці виділяють, саме психологічне забезпечення [1, 5]. Враховуючи те, що психічне навантаження спортсменів під час змагань з баскетболу 3х3, як нового виду спорту, має свої специфічні особливості, то, для реалізації ефективної психологічної підготовки підкреслюється актуальність отримання знань та збору інформації специфічної психологічної характеристики цього виду спорту.

Результати дослідження. Психологічна характеристика баскетболу 3х3 складається на основі даних про особливості даного виду спорту, які визначаються, перш за все, специфікою змагальної діяльності, а саме структурою, змістом та правилами гри.

Теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, аналіз документів Міжнародної федерації баскетболу, педагогічне спостереження та відеоаналіз ігор з баскетболу 3х3 дозволив визначити найбільш значимі специфічні особливості змагальної діяльності у баскетболі 3х3, такі як інтенсивність проведення офіційних змагань, рейтингова система, щільність гри, навантаження на одного гравця команди, структура очок, що набираються тощо [3, 4]. Найбільш характерні відмінності у правилах баскетболу 3х3 від баскетболу 5х5, такі як: коротший час гри, менша кількість гравців на майданчику та

запасних, менша вартість кидків, коротший час на атаку, менший розмір майданчика тощо, у підсумку, обумовлюють певні специфічні вимоги до гравців [7, 8]. Аналіз наукових праць дозволив визначити найбільш характерні, на сьогодні, специфічні вимоги змагальної діяльності до баскетболістів 3х3: динамічність, атлетичність та агресивність гри, які мають забезпечуватися за рахунок високошвидкісних та силових дій гравців в умовах дефіциту часу, простору, жорсткому контакті з суперником, пріоритетності далеких кидків, зміни функцій та ролей окремих гравців у бік універсальності, що потребує більш віртуозного, ніж у класичному баскетболі, володіння м'ячем, однакового володіння грою під кільцем, якостями снайпера, та розширення діапазону ефективних ігрових дій, переваги гри на периметрі з акцентом на дальні трьохочкові атаки тощо [2, 3, 4, 6].

Зрозуміло, що, виходячи з вищепереліченого, психічне навантаження баскетболістів 3х3 під час гри має свої окремі змістовні особливості. Отже, динамічність, атлетичність та агресивність баскетболу 3х3 передбачає певну ступень виразності інтелектуальних, вольових та емоціональних функцій, різних за послідовністю та характером психічних станів у гравців. Ліміт часу, гравців та простору на майданчику передбачає наявність у баскетболістів 3х3 високої швидкості реакції, прийняття рішення, моторних дій; однакової ініціативності та рішимості, іноді на дуже ризикові дії, причому від кожного гравця; взаєморозуміння без слів та, навіть, погляду одного на іншого; широкого бачення подій, що розвиваються на майданчику, швидкого та точного переключення уваги на потенційно більш результативні дії під час гри тощо. Особливості структури і змісту гри у баскетбол 3х3 вплинули на особливості формування тактики матчу, перш за все, акцентував увагу на якості виконання різноманітня вибору взаємодій двох чи трьох гравців, з переважною, часто, вирішальною особистісною грою гравців-віртуозів, які, за рахунок високої ефективності виконання технічних прийомів, повинні приділяти більше уваги тактичній та психологічній сторонам змагання. Психологічна боротьба баскетболістів 3х3 проявляється у постійній персональній опіці, щільній грі один на один з м'ячем, що при відсутності активно керуючого тренера на майданчику, згідно правил гри, підкреслює значимість самостійності в прийнятті рішення, емоційної стійкості, витримки, іноді, при складних взаємовідношеннях під час гри і навіть на межі конфліктності, та злагожденості ігрових дій досягнутих не тільки за рахунок сумісного тренування, але і наявності психологічної сумісності гравців. Такі особливості змагальної діяльності у баскетболі 3х3, як інтенсивність проведення офіційних змагань та особливості рейтингової системи даються взнаки при формуванні стратегії участі у змаганнях та, відповідно, пред'являють певні вимоги щодо проведення відбору у склад команди, особливо психологічно обґрунтованого.

Висновок. Результати досліджень свідчать, що психологічні особливості баскетболу 3х3 формуються на основі специфіки змагальної діяльності у цьому виді спорту. Змагальна діяльність у баскетболі 3х3 має багаторівневу структуру, що потребує ретельного вивчення кожної її складової для складання повної психологічної характеристики виду спорту. Тому досягнення високих спортивних результатів у баскетболі 3х3 передбачає ефективне планування та реалізацію психологічної підготовки спортсменів, яка будується на врахуванні всіх точних та конкретних складових психологічної характеристики змагальної діяльності у цьому виді спорту.

1. Височіна НЛ. Психологічне забезпечення у системі підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Київ: Центр учбової літератури; 2017. 384 с.
2. Холопов В, Безмилов М. Особливості реалізації стандартних положень під час розіграшу м'яча з позиції «check-ball» командами високої кваліфікації в баскетболі 3 х 3. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020;4:43-52. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.4.43-52.
3. Федерація баскетболу України [Інтернет]; [цитовано 2022 Вер 17]. Доступно: <http://fbu.ua>.
4. Шутова СС, Назаренко ЛІ, Константиновська НО. Рейтинг як показник ефективної змагальної діяльності в баскетболі 3х3. В: Шинкарук ОА, редактор. Матеріали V Всеукр. електр. наук.-практ. конф. з міжн. участю Інноваційні та інформаційні

технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії [Інтернет]; 2022 Трав 31; Київ [цитовано 2022 Вер 8]. Київ: НУФВСУ; 2022. С. 47-8. Доступно: <https://drive.google.com/file/d/149o3mcDdlFORVsXMBToRTRorbTc1tIzv/view>.

5. Шутова С, Ткаченко М, Свентицька М. Особливості психологічної підготовки кваліфікованих баскетболісток. В: Ажиппо ОЮ, редактор. Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXI Міжнародної науково-практичної конференції; 2021 Груд 16-17; Харків. Харків: ХДАФК; 2021. с. 93-4.
6. Erculj F, Vidic M, Leskošek B. Shooting efficiency and structure of shooting in 3 × 3 basketball cooperated to 5 × 5 basketball. *International journal of Sports Science & Coaching*. 2019;15(1):91-8. DOI: 10.1177/1747954119887722
7. FIBA - International Basketball Federation [Internet] [cited 2022 Sept 4]. Available from: <http://fiba.com>.
8. FIBA 3 × 3 Rules of the Game: International Basketball Federation [Internet]; [cited 2022 Sept 7]. Available from: <https://fiba3x3.com/en/documents.html>.